

Царенко Микола Миколайович,

студент юридичного факультету
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ

Науковий керівник:

Карпенко Роман Валерійович,

викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін
юридичного факультету
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ

ВИМОГИ ДО ФОРМИ ТА ЗМІСТУ ПОЗОВНОЇ ЗАЯВИ У ЦИВІЛЬНИХ СПРАВАХ

Конституція України чітко затверджує, що головною цінністю є людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека є головною цінністю. Так як їх досить часто зачіпають чи порушують у людей виникла потреба щодо їхнього захисту. Відповідно до ст.55 Конституції України кожен громадянин має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати в судовому порядку свої права і свободу від порушень та протиправних посягань. Звернення до суду за захистом свого певного порушеного чи оспорюваного права повинно бути відповідно відображено у формі та змісті заяв або скарги і подано до суду у письмовій формі. Адже так як звернення до суду з усною позовною вимогою законом не передбачено. Складання позовної заяви - це один із основних етапів підготовки справи до її розгляду у суді першої інстанції та початку захисту особи свого права.

Тому варто звернути на правильне оформлення реалізації захисту, та подачі позовної заяви, яка виступає поштовх для відкриття судових справ.

Даною темою вивчення займалися такі науковці як В.А. Кройтор, О.М. Перунова, В.І. Бобрик, А.О. Добровольський, О.А. Демічев, О.Братель, Г.Ю.Гулевська, С.С. Бичкова, В.М. Кравчук, О.І. Угриновська, Д.Д. Луспеник, С.Я. Фурса та інші дослідники в сфері цивільного права та процесу розглядали дане питання з різних сторін.

Історично право на позов виникло в римському процесі це мало істотну специфіку, взагалі досить важливо зазначити, що більшість з права давнього Риму дійшло до нас, та в наш час врегульовує суспільні відносини, що дає розуміння особа завжди прагнула захистити свої права в незалежності від розвитку суспільства. Саме відтоді позовна заява взяла свій початок і тому потрібно звернути увагу на її історичний розвиток. Особливість позовної заяви в римському праві виявлялася у тому, що вона одночасно могло ґрунтуватися на певних формальних підставах та в той же час на матеріальних, тобто фактичних обставинах оскаржуваної ситуації.

Проте важливо зазначити, що скаладалась вона не на тих, які були в дійсності по ситуації, доведені сторонами, а тільки на тих, які були викладені претору та визнані дійсними [1,с.96].

Позовна заява - це встановлена законом форма звернення до суду за судовим захистом своїх прав та інтересів, можливості встановлення справедливості та законності.

Додержання процесуальної форми та змісту позовної заяви є однією з основних вимог чинного цивільно-процесуального законодавства, яка забезпечує в повній мірі розгляд суддею даної форми звернення та видання ним, щодо неї, рішення. Однією з важливих рис, а точніше законних умов, яка потрібна для прийняття заяви є її форма, так як чинне законодавство встановлює, що існує та можлива лише письмова, усна нажаль не може бути пред'явлена, та бути підставою для відкриття справи. Перелік основних складових позовної заяви, яка подається до суду передбачений ст.137 ЦПК України. Відповідно до даної статті, вона повинна містити в собі: назву суду; точну назву позивача і відповідача, їх місце проживання або знаходження; зміст позовних вимог; виклад обставин, якими позивач обґрунтовує свої прохання; зазначення доказів, що обґрунтовують позов; зазначення ціни позову; підпис позивача або його представника з зазначенням часу подання заяви [2,с.129].

Досить часто науковці акцентують свою увагу, саме на формі позовної заяви, так В.Н. Щеглов, зазначив, що письмова форма надає позову чіткості й визначеності, та дозволяє індивідуалізувати позов шляхом вказівки на його предмет, підстави та суб'єктів правового спору.

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ ЦИВІЛЬНОГО, ТРУДОВОГО ТА ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Позовна заява є основоположним документом цивільної справи, який дозволяє вести процес цілеспрямовано, постійно звіряти процесуальні дії із заявленою вимогою, вирішувати питання зміни підстав або предмета позову, збільшення або зменшення розміру позовних вимог, відмови від позову, визнання позову та завершення справи мировою угодою.

Суттєвою ознакою вірності та правильно оформленої позовної заяви залишається сам зміст даного документу, так як враховуючи зазначене в ній, суддя на свій розсуд за допомогою чинного законодавства вирішує про відкриття з приводу скарження та встановлення права через відповідний орган.

Підтримуючи позицію Л.Г. Осокіної щодо незмінності позовної заяви під час процесуального правонаступництва, варто зазначити, що незмінність позовної заяви повинна розглядатися стосовно як форми, так і змісту. Беззаперечним є той факт, що під час процесуального правонаступництва незмінною завжди буде письмова форма позовної заяви, що закріплено в ч. 1 ст. 119 ЦПК України. Щодо незмінності змісту позовної заяви можна навести аргументи, що підтверджують і спростовують зазначену позицію [3,с.6].

Відповідно до вимог ЦПК України у випадку встановлення судом факту подання позовної заяви без додержання вимог, викладених у ст. 119 і 120 ЦПК України, або несплату судового збору чи витрат на інформаційно-технічне забезпечення розгляду справи під час вирішення питання про відкриття провадження у справі він зобов'язаний спочатку залишити заяву без руху, надавши час позивачу для усунення зазначених недоліків, чітко вказавши на них, і лише у разі не виправлення їх позивачем повернути позивачу заяву (ч. 1 та 2 ст. 121 ЦПК України). На особливості саме цього питання звертає увагу Воробель У.Б. на характерні особливості цього інституту: можливість застосування інституту залишення заяви без руху лише на стадії пред'явлення позову та відкриття провадження у справі, а також такі процесуальні наслідки, які тягне цей інститут: прийняття заяви у день первісного її подання до суду у випадку виправлення позивачем недоліків позовної заяви; повернення її з усіма доданими до неї додатками у випадку не виправлення [4,с.4].

Тож можна дійти висновку, що позовна заява це надзвичайно важливий спосіб захисту та реалізації права на нього, з яким людина може звернутися до суду. Вона дає громадянину, особі без громадянства, іноземцю, тобто будь-кому із суспільства захистити свої права та свої інтереси в суді. Тобто даний правовий документ це один з основних законних форм захисту своїх прав. Позовна заява та її оформлення відіграють важливу роль в житті людини та суспільства загалом.

Бібліографічні посилання:

1. Колядіна Н. Г. Повернення позовної заяви як процесуальний інститут, покликаний встановити рівновагу між зловживанням правом на позов та його реалізацією / Н. Г. Колядіна // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. 2016. Вип. 36(1). С. 94-99. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2016_36%281%29__23
2. Перунова О. М. Форма і зміст позовної заяви / О. М. Перунова // Право і Безпека. 2004. Т. 3, № 1. С. 128-132. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2004_3_1_35
3. Братель О. Категорії "позов" і "позовна заява" як складові цивільних процесуальних юридичних фактів / О. Братель // Підприємництво, господарство і право. 2016. № 2. С. 4-12. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2016_2_2
4. Воробель У.Б. Правові наслідки недотримання форми та змісту позовної заяви в цивільному процесі / У.Б. Воробель // Часопис Академії адвокатури України №10 2011. с.8 URL : <http://e-pub.aau.edu.ua/index.php/chasopys/article/viewFile/500/>